

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Novela insolvenčního zákona a její dopad na formy řešení úpadku z právního a
ekonomického hlediska

Amendment of Insolvency Act and its Impact on Bankruptcy Solving in the Frame of Legal
and Economic Aspect

Student: Jiří Rabiec

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Bohuslav Halfar

Ostrava 2011

Zadání bakalářské práce

Student: Jiří Rabiec

Studijní program: Ekonomika a management

Studijní obor: Ekonomika a právo v podnikání

Téma: Novela insolvenčního zákona a její dopad na formy řešení úpadku z právního a ekonomického hlediska

1. Úvod
2. Vymezení pojmů z oblasti insolvence
3. Obsah nové právní úpravy insolvenčního zákona a důvody k jejímu zavedení
4. Hodnocení právní úpravy insolvenčního zákona před novelizací a po ní
5. Závěr
Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Přílohy

Odborná literatura:

- [1] KUČERA, F. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : s judikaturou a souvisejícími předpisy*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck. 2009 306 s. ISBN 978-80-7400-163-5 (váz.)
- [2] KOTOUČOVÁ, J. a kolektiv *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck. 2010 1100 s. ISBN 978-80-7400-320-2 (váz.)
- [3] LANDA, M. *Ekonomika insolvenčního řízení*. 1. vydání. Ostrava : Key Publishing, 2009 426 s. ISBN 978-80-7418-031-6 (brož.)

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Bohuslav Halfar

Datum zadání: 20. listopadu 2011

Datum odevzdání: 11. května 2011

JUDr. Bohuslav Halfar
vedoucí katedry

---

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci včetně všech příloh vypracoval samostatně.

V Ostravě dne 10. 5. 2011

---

podpis studenta

Obsah

1	Úvod	1
2	Vymezení pojmů z oblasti insolvence	3
2.1	Pojem úpadek a některé další základní pojmy	3
2.1.1	Úpadek	3
2.1.2	Insolvenční řízení	4
2.1.3	Insolvenční soud	5
2.1.4	Insolvenční návrh	5
2.1.5	Insolvenční rejstřík	6
2.1.6	Incidenční spor	6
2.1.7	Moratorium	7
2.2	Majetková podstata	8
2.2.1	Soupis majetkové podstaty	8
2.2.2	Správa majetkové podstaty	9
2.2.3	Osoba s dispozičním oprávněním k majetkové podstatě	9
2.3	Insolvenční správce	9
2.3.1	Zástupce insolvenčního správce	10
2.3.2	Hostující insolvenční správce	10
2.3.3	Oddělený insolvenční správce	11
2.3.4	Předběžný správce	11
2.3.5	Zvláštní insolvenční správce	12
2.3.6	Vzdělávání insolvenčních správců	12
2.4	Zajištěný věřitel a věřitelské orgány v insolvenčním řízení	12
2.4.1	Schůze věřitelů	13
2.4.2	Věřitelský výbor	13
2.4.3	Prozatímní věřitelský výbor	13
2.5	Pohledávky v insolvenčním řízení	14
2.5.1	Pohledávka nezajištěná	14
2.5.2	Podmíněná pohledávka	14
2.5.3	Podřízená pohledávka	14
2.5.4	Vykonatelná pohledávka	14
2.5.5	Pohledávka vyloučená z uspokojení v insolvenčním řízení	15
2.5.6	Zajištěná pohledávka	15
2.5.7	Pohledávka za majetkovou podstatou	15
2.5.8	Příhláška pohledávky	16
3	Obsah nové právní úpravy insolvenčního zákona a důvody k jejímu zavedení ..	17
3.1	Konkurs	17
3.1.1	Prohlášení konkursu a jeho účinky	18
3.1.2	Procesní úkony navazující na prohlášení konkursu	19
3.1.3	Zpeněžení majetkové podstaty	20
3.1.4	Uspokojení pohledávek jednotlivých věřitelů	20
3.1.5	Konečná zpráva a rozvrhové usnesení	21
3.1.6	Rozhodnutí o nepatrném konkursu	22
3.2	Reorganizace	23
3.2.1	Návrh na povolení reorganizace	24
3.2.2	Povolení reorganizace insolvenčním soudem	25
3.2.3	Sestavení reorganizačního plánu	26
3.2.4	Přijetí a schválení či zamítnutí reorganizačního plánu	28
3.2.5	Skončení reorganizace	29

3.3	Oddlužení	30
3.3.1	Návrh na povolení oddlužení.....	30
3.3.2	Způsoby oddlužení a jejich volba	32
3.3.3	Schválení oddlužení soudem	33
3.4	Úpadek finančních institucí	34
3.5	Důvody k zavedení nové právní úpravy.....	34
3.5.1	Úprava postavení věřitelů a dlužníka v insolvenčním řízení	35
3.5.2	Zavedení sanačních prvků do řešení úpadku	36
3.5.3	Problematika šikanózních návrhů.....	37
4	Hodnocení právní úpravy insolvenčního zákona před novelizací a po ní	39
4.1	Hodnocení řešení úpadku konkursem	39
4.2	Hodnocení řešení úpadku reorganizací	40
4.3	Hodnocení řešení úpadku oddlužením	41
5	Závěr.....	43
	Seznam použité literatury	46
	Seznam zkratk	48
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	49
	Seznam příloh	50

1 Úvod

Úpadkové právo v České republice bylo, je a bude ovlivňováno mnoha politickými, ekonomickými, historickými a právními vlivy. Fakt, že tržní hospodářství na našem území bylo v druhé polovině 20. století utlumeno tehdejším politickým režimem, mělo fatální vliv mimo jiné i na právní úpravu úpadkového práva. V době, kdy se v ostatních zemích s rostoucí tržní ekonomikou rozvíjel současně i insolvenční systém, u nás prakticky žádný neexistoval.

Po sametové revoluci a obnově tržního hospodářství u nás se za zlomové dá považovat rozhodnutí o tom, že právní úprava úpadku dlužníka bude vycházet nikoliv z úprav západních států, kde se tyto zákony týkající se insolvence vyvíjely, sbíraly poznatky z praxe a byly mnohem lépe zpracovány; nýbrž z právní úpravy úpadkového práva ještě z dob prvorepublikových.

Takto vznikl trochu nešťastný zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání. I přes jeho častou novelizaci, kterou se zákonodárci snažili reagovat na případy vzniklé v právní praxi, a která mnohdy měla velké očekávání, vyvstala později potřeba vytvořit právní úpravu úpadku zcela novou.

Právní úprava úpadkového práva je tak po bezmála dvacetileté působnosti zákona o konkursu a vyrovnání obsažena v zákoně č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Tento nabyl účinnosti k 1. 1. 2008 a od té doby již byl změněn několika novelami, které se – jak by tomu správně mělo být – snaží reagovat na ekonomickou situaci.

Cílem mé bakalářské práce je popsat novinky, které přinesl insolvenční zákon, popsat důvody k jejímu zavedení, zhodnotit jeho novelizaci a srovnat stávající právní úpravu s předešlou. To vše zejména z hlediska forem řešení úpadku. Popis všech změn obsahově neodpovídá této bakalářské práci, což lze posoudit už podle počtu paragrafů předešlé a současné úpravy úpadkového práva.

V první části bakalářské práce se zaměřím na popis nových pojmů, které do oblasti insolvence zavádí nová právní úprava. Poté provedu výčet způsobů řešení úpadku, které stanovuje insolvenční zákon a obsahově tyto způsoby popíši. Tatáž kapitola obsahuje také rozbor důvodů, které vedly zákonodárce k zavedení nové

právní úpravy. V poslední kapitole hodnotím právní úpravu z hlediska forem řešení úpadku, ale do jisté míry i jako celek, poukazuji na některé mezery ve zvolených postupech a sumarizuji jejich hlavní klady a zápory.

2 Vymezení pojmů z oblasti insolvence

Nový insolvenční zákon přinesl s sebou také zcela nové pojmy v oblasti úpadku. Některé věci zůstaly zachovány již z minula, změnily se třeba jen názvem. V první kapitole udělám výčet stávajících i nových pojmů z hlediska insolvence, objasnit je a přidat komentář k věcem, které se jich týkají. Některé základní pojmy v souvislosti s novou insolvenční úpravou vymezuje také §2 insolvenčního zákona.

2.1 Pojem úpadek a některé další základní pojmy

2.1.1 Úpadek

Nejprve vymezme samotný pojem úpadek. Z nejobecnějšího ekonomického pojetí úpadek znamená, že došlo k výkyvu rovnováhy v určitém systému na ekonomickém poli – může to být podnik, nebo celkově společnost. Tento výkyv může být způsobem buď vnějším prostředím úpadce – trhem, nebo vnitřním prostředím. U podniku, lépe řečeno obchodní společnosti to znamená, že nastavený systém pro její fungování selhal. Obě prostředí ekonomického subjektu spolu úzce souvisí a působí na jeho fungování, k úpadku pak může dojít např. v případě, že se podnik není schopen uplatnit na trhu z důvodu špatné organizační či technologické struktury, nebo nevyhovuje poptávce na trhu kvůli nevhodně nastavené ceně či nízké kvalitě svého produktu. [15]

Z právního hlediska se úpadek vyskytuje ve formě předlužení a platební neschopnosti – insolvence. O úpadek v podobě platební neschopnosti se jedná v případě, že má dlužník více věřitelů a že závazky u nich jsou po lhůtě splatnosti po dobu delší 30-ti dnů a není schopen je splnit. Dlužník jako právnická osoba nebo fyzická osoba – podnikatel, je předlužen, má-li více věřitelů a suma jeho závazků vůči nim je vyšší než hodnota jeho majetku.[4] Výjimkou z podmínky prodlení dlužníka je případ, že se dlužník dostal do platební neschopnosti kvůli protiprávnímu jednání jiné osoby a tuto platební neschopnost odvrátí do tří měsíců po splatnosti závazků.[2]

Úpadek ve formě předlužení může vzniknout u fyzické osoby – podnikatele a u právnické osoby. Opět je zde nutnou podmínkou mnohost věřitelů, další je stav, kdy souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku.

Nová právní úprava také zavádí pojem „hrozící úpadek“. U toho stačí, že lze pouze předpokládat možnost dlužníkovu neplnění řádně a včas svých peněžitých závazků. Takto svou situaci může zhodnotit dlužník, stejně tak jako je jediným, který může z tohoto důvodu podat insolvenční návrh. Samozřejmě po zjištění hrozícího úpadku nemá dlužník povinnost podávat insolvenční návrh, má možnost jednání s věřiteli bez účasti soudu.[2]

2.1.2 Insolvenční řízení

Je označením pro soudní řízení, které probíhá před insolvenčním soudem. Jeho předmětem je úpadek či hrozící úpadek právnické nebo fyzické osoby a také způsob, jakým se bude řešit. Řízení probíhá podle zákona č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon.[4] Dle § 5 InsZ: „*Insolvenční řízení spočívá zejména na těchto zásadách:*

- a) insolvenční řízení musí být vedeno tak, aby žádný z účastníků nebyl nespravedlivě poškozen nebo nedovoleně zvýhodněn a aby se dosáhlo rychlého, hospodárného a co nejvyššího uspokojení věřitelů;*
- b) věřitelé, kteří mají podle tohoto zákona zásadně stejné nebo obdobné postavení, mají v insolvenčním řízení rovné možnosti;*
- c) nestanoví-li tento zákon jinak, nelze práva věřitele nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení omezit rozhodnutím insolvenčního soudu ani postupem insolvenčního správce;*
- d) věřitelé jsou povinni zdržet se jednání, směřujícího k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení, ledaže to dovoluje zákon.“*

Další zásadou insolvenčního řízení, která není v zákoně uvedená, nýbrž je zohledňována v celém insolvenčním zákoně, je zásada respektování společného zájmu věřitelů v insolvenčním řízení. Společným zájmem věřitelů se rozumí

nadřazenost zájmu všech věřitelů nad zájmy jednotlivých věřitelů. Tato zásada vychází z faktu, že celkové řešení úpadku by právě mělo vést ke společnému uspokojení všech účastníků insolvenčního řízení, tedy aby došlo k přijatelnému uspokojení zájmů všech věřitelů dlužníka.[11]

2.1.3 Insolvenční soud

Je takový soud, před nímž probíhá insolvenční řízení. V prvním stupni se jedná o krajský soud. V případě, že dlužníkem je fyzická osoba – nepodnikatel, určí se místně příslušným krajský soud ten, v jehož obvodu má daný dlužník trvalé bydliště nebo zde bydlí s trvalým úmyslem. Pokud je dlužníkem fyzická osoba – podnikatel, insolvenčním soudem bude ten krajský soud, v jehož obvodu má podnikatel místo podnikání. Pokud dlužník nemá místo podnikání, je rozhodným údajem bydliště. Je-li dlužníkem právnická osoba, místní příslušnost se určí podle sídla právnické osoby. [4]

2.1.4 Insolvenční návrh

Návrh na zahájení daného insolvenčního řízení podaný u místně příslušného insolvenčního soudu. Smí jej podat dlužník nebo kterýmkoliv jeho věřitel. Navrhovatel musí insolvenční návrh opatřit úředně ověřeným podpisem. Pokud se jedná o návrh podaný elektronicky, opatřen musí být zaručeným elektronickým podpisem. Důsledkem insolvenčního návrhu je další postup ve smyslu insolvenčního zákona.[4]

Insolvenční návrh, jenž je podáván věřitelem musí dle Pachla (2008, str. 3): „*obsahovat kromě obecných náležitostí podání (§ 42 odst. 4, OSŘ) v souladu s § 103 InsZ především následující náležitosti:*

- *označení insolvenčního navrhovatele,*
- *označení dlužníka,*
- *skutečností, které osvědčují úpadek dlužníka,*
- *skutečností, ze kterých vyplývá oprávnění podat insolvenční návrh,*

- *označení důkazů, kterých se insolvenční navrhovatel dovolává,*
- *uvedení, čeho se insolvenční navrhovatel domáhá,*
- *přílohy a listinné důkazy, kterých se insolvenční navrhovatel dovolává,*
- *příhláška pohledávky.“*

2.1.5 Insolvenční rejstřík

Insolvenční rejstřík je celkový informační systém veřejné správy, který zpracovává dle zákona průběh insolvenčního řízení a reflektuje záměr větší transparentnosti celého insolvenčního řízení. Obsahuje veškeré seznamy dlužníků, údaje o insolvenčních řízeních v digitální podobě i seznam insolvenčních správců. Jednoduše hledat v insolvenčním rejstříku, ale také prohledávat jej, je možno na adrese Ministerstva spravedlnosti ČR. [4]

V insolvenčním rejstříku jsou zařazeni pouze dlužníci, proti kterým bylo zahájeno insolvenční řízení po 1. lednu 2008. Dlužníci, proti kterým bylo zahájeno konkursní či vyrovnací řízení před tímto datem, lze dohledat v evidenci úpadců, která je také dostupná na internetu.

2.1.6 Incidenční spor

Tento pojem označuje velký okruh soudních sporů, které byly vyvolány vlastním insolvenčním řízením. Incidenční spory jsou vedeny jako samostatné soudní řízení, které je řešeno v rámci insolvenčního řízení. Incidenční spory daného řízení projednává soudce příslušného insolvenčního soudu, a to ten, který má dle rozvrhu práce určen dohled v insolvenčním řízení. Aby byl incidenční spor projednán, musí se dodržovat některá pravidla zakotvená v insolvenčním zákoně – například se musí na straně žalobce nebo žalovaného účastnit insolvenční správce.[4]

Incidenční spory přímo určuje § 159 odst. 1 InsZ, který udává, že: „*incidenčními spory jsou:*

- a) spory o pravost, výši nebo pořadí přihlášených pohledávek,*

- b) spory o vyloučení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty z majetkové podstaty nebo o vydání výtěžku zpeněžení podle § 225 odst. 5 InsZ,*
- c) spory o vypořádání společného jmění dlužníka a jeho manžela,*
- d) spory na základě odpůrcí žaloby,*
- e) spory o náhradu škody na majetkové podstatě vzniklé porušením povinností insolvenčním správcem.“*

Ostatní spory, jichž se insolvenční správce účastní, nejsou incidenčními spory i přes to, že by případně probíhaly v době trvání insolvenčního řízení.

Vyřešení incidenčních sporů tak najišťuje odpovídá na otázky, co do majetkové podstaty patří a jaké nároky, v jaké míře a pořadí budou pohledávky v insolvenčním řízení uspokojovány. Incidenční spory značnou měrou časově protahují přípravné fáze insolvenčního řízení a také jej dělají mnohem složitějším.[10]

2.1.7 Moratorium

Podle ustanovení §115 insolvenčního zákona, může dlužník u insolvenčního soudu podat návrh na vyhlášení moratoria. To dlužníkovi – podnikateli zajišťuje jistotu, že mu nebudou vypovězeny smlouvy s jeho dlouhodobými dodavateli na dodávky energií, služeb, surovin apod. (aby nebyl ohrožen provoz dlužníkovy podniku). To má dlužník zajištěno jen za předpokladu, že platí své závazky z těchto smluv vzniklé alespoň po vyhlášení moratoria.[4]

Moratorium ve své podstatě nabízí dlužníkovi šanci na dohodu se svými věřiteli, emisi akcií – tedy na částečné narovnání svých majetkových poměrů. Insolvenční soud vyhlašuje po podání návrhu moratorium nejdéle na dobu tří měsíců, kterou lze prodloužit o 30 dnů, je-li pro to důvod. Nicméně insolvenční soud by měl brát v potaz i to, aby dlužník možnost využití moratoria nezneužil.[10]

2.2 Majetková podstata

Pojem „majetková podstata“ nahrazuje v souvislosti s rozšířením možností řešení úpadku pojem „konkursní podstata“. Nicméně pojem majetková podstata je běžně používaný ekonomický pojem, související s hodnotou aktiv podniku, tedy konkursní podstata se zdá byla přesnějším označením.[10] Pokud tedy ale hovoříme o majetkové podstatě z hlediska insolvenčního řízení, pak se jedná o majetek, který je vlastněn dlužníkem v době zahájení insolvenčního řízení (pokud insolvenční návrh podal dlužník), nebo v době vydání rozhodnutí o úpadku (v případě, že řízení bylo zahájeno na návrh některého z věřitelů). Dále pak i majetek, na němž má dlužník spoluvlastnický podíl a také majetek, který je součástí společného jmění manželů.

V případě, že je dlužník zaměstnán v zaměstnaneckém poměru, řadí se do majetkové podstaty také zabavitelná část mzdy. Insolvenční zákon také dovoluje zařadit do majetkové podstaty takový majetek, který je momentálně ve vlastnictví třetích osob, ale převedl jej na ně dlužník takovým úkonem, který byl v průběhu insolvenčního řízení prohlášen za neúčinný. Nicméně existují také výjimky, které nemohou být zařazeny do majetkové podstaty. Takovými jsou např.: běžné oděvy, peníze v hotovosti do výše 1000 Kč, obvyklé vybavení domácnosti, snubní prsteny apod.[4]

2.2.1 Soupis majetkové podstaty

Listina, do které je zapisován majetek, jenž náleží do majetkové podstaty. V soupisu majetkové podstaty je také uvedena u jednotlivých položek i jejich ocenění, v tomto případě je majetek oceňován cenou obvyklou. Pokud je určitá věc zapsána v soupise – tedy pojata do majetkové podstaty v insolvenčním řízení – je s ní dovoleno nakládat pouze osobě s dispozičním oprávněním (§2 písm. f InsZ), kterou může být z hlediska stádia insolvenčního řízení buď dlužník nebo insolvenční správce. Soupis majetkové podstaty je dle insolvenčního zákona zveřejněn v insolvenčním rejstříku.[4]

2.2.2 Správa majetkové podstaty

Činnost označená jako správa majetkové podstaty obsahuje úkony s jejími dílčími částmi, které vedou k zajištění proti zcizení, poškození nebo zničení majetku spadajícího do majetkové podstaty. Také zajištění případného správného využívání či rozmnožování tak, aby byly vymoženy dlužníkovy pohledávky. [4]

2.2.3 Osoba s dispozičním oprávněním k majetkové podstatě

Osoba, která smí v průběhu insolvenčního řízení nakládat s majetkovou podstatou. Má také ale povinnost majetkovou podstatu spravovat. Konkrétně jí může být buď dlužník nebo insolvenční správce. To závisí na stádiu insolvenčního řízení a na druhu řešení dlužníkovy úpadku. V době od rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o způsobu jeho řešení je osobou s dispozičním oprávněním dlužník. Insolvenční správce se stává osobou s dispozičním oprávněním až při prohlášení konkursu na dlužníkův majetek nebo při oddlužení, které probíhá formou zpeněžení majetkové podstaty. [4]

2.3 Insolvenční správce

Insolvenční správce je oprávněn k výkonu své funkce Ministerstvem spravedlnosti ČR. Zákon 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, byl schválen v souvislosti s novou úpravou insolvenčního řízení. Může jím být jak fyzická osoba, právnická osoba (např. veřejná obchodní společnost) nebo také dle § 2 odst. 2, ZoIS: *„zahraniční obchodní společnost nebo zahraniční sdružení, které poskytuje stejné záruky ručení společníků jako veřejná obchodní společnost, a je založená podle práva členského státu Evropské unie, členských států Dohody o evropském hospodářském prostoru a která je oprávněna vykonávat činnost insolvenčního správce.“*

Jaký insolvenční správce přísluší danému insolvenčnímu řízení je určeno v rozhodnutí o úpadku, insolvenční soud jej vybere ze seznamu insolvenčních správců.

Ten je veřejně přístupnou součástí insolvenčního rejstříku, ve kterém se dají dohledat veškeré kontakty na dané insolvenční správce. Věřitelé se mohou na první schůzi po rozhodnutí usnést o odvolání vybraného insolvenčního správce a zvolit nového. Zvolený insolvenční správce pak jedná a postupuje v insolvenčním řízení dle insolvenčního zákona, nebo dle pokynů insolvenčního soudu. [4]

Zde je malá nevýhoda pro insolvenční správce – advokáty. Jako insolvenční správci mají v kompetenci prošetření a zjištění ekonomického stavu podniku dlužníka a po návrhu způsobu řešení úpadku také posouzení jeho kladů a záporů. Dle ustanovení §281 InsZ také insolvenční správce po rozhodnutí o konkurzu dlužníka musí vypracovat zprávu, ve které porovnává majetkovou podstatu dlužníka s jeho závazky a navrhuje co nejvhodnější další využití podniku v konkursu. Pro neekonomicky vzdělaného advokáta se může jednat o velmi složitou úlohu. [10]

Faktem ale zůstává, že jakýkoliv zvolený insolvenční správce je odpovědný dlužníkovi i věřitelům za škody, které při výkonu jeho funkce v důsledku porušení povinností vzniknou. Insolvenční soud v průběhu řízení vykonává dohled nad prací insolvenčního správce, konkrétně je stanoven jeden určitý insolvenční soudce, který má jeho činnost pod dohledem. [4]

2.3.1 Zástupce insolvenčního správce

Pokud se vyskytne situace, kdy insolvenční správce nemůže po delší dobu z důležitých důvodů svou funkci vykonávat, může insolvenční soud stanovit jeho zástupce. Zástupce insolvenčního správce pak má ve věcech insolvenčního řízení stejné pravomoci a odpovědnost. [4]

2.3.2 Hostující insolvenční správce

Hostujícím insolvenčním správcem je jedna ze zvláštních forem insolvenčního správce. Je jím dle § 2 odst. 3, ZoIS: „*státní příslušník členského státu Evropské unie, členských států Dohody o evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace a obchodní společnost, která poskytuje stejné záruky ručení společníků*

jako veřejná obchodní společnost a která vykonává funkci insolvenčního správce v jiném členském státě a má v úmyslu dočasně nebo příležitostně vykonávat funkci insolvenčního správce na území České republiky a který je oprávněn vykonávat činnost insolvenčního správce.“

Následující odstavec pak dává tuto možnost i zahraniční společnosti, která poskytuje stejné záruky ručení jako veřejná obchodní společnost, působící jako insolvenční správce v jiném členském státě.

2.3.3 Oddělený insolvenční správce

Pokud je insolvenční správce vyloučen z některých úkonů v insolvenčním řízení pro svůj poměr k některému z věřitelů, je pro tyto úkony stanoven tzv. „oddělený insolvenční správce“. Nejčastěji se jedná o případy, kdy se zjistí, že insolvenční správce jako právnická osoba již někdy jistého věřitele zastupoval. Insolvenční správce tak nemůže přezkoumávat výši, pořadí a pravost věřitelem přihlášené pohledávky. Pro tento úkon je pak stanoven právě oddělený insolvenční správce. [4]

2.3.4 Předběžný správce

Predběžný správce je vybrán ze seznamu insolvenčních správců v začátcích insolvenčního řízení ještě před rozhodnutím o úpadku. Insolvenční soud však jej určuje zejména na ochranu majetkové podstaty. Jedná tak v případě, že je potřeba ihned učinit kroky k zachování majetkové podstaty. Úkolem předběžného správce je zjistit a zajistit majetek, který spadá do majetkové podstaty nebo provést kontrolu dlužníkovu účetnictví.[4]

Pro lepší ilustraci např. insolvenční soud určí předběžnému správci, aby učinil soupis majetkové podstaty, která je velmi obsáhlá, protože v případě čekání by mohla být zpronevěřena (existuje důvodné podezření, že dlužník nebude respektovat ustanovení §111 odst. 1 InsZ, které mu ukládá zdržet se nakládání s majetkovou

podstatou od začátku insolvenčního řízení). Pokud rozhodnutí o úpadku zjistí dlužníkův úpadek, stává se předběžný správce správcem insolvenčním.

2.3.5 Zvláštní insolvenční správce

Insolvenční soud může ustanovit zvláštního insolvenčního správce v rámci insolvenčního řízení v případech, kdy je potřeba odborné specializace, kterou insolvenční správce nemá.

2.3.6 Vzdělávání insolvenčních správců

Pro získání statutu insolvenčního správce je pro jedince nutné složit zkoušku insolvenčního správce. Zájemce o její složení podá písemnou žádost u Ministerstva spravedlnosti ČR a to mu do 6-ti měsíců umožní její vykonání. Neúspěšní vykonavatelé smí do 30-ti dnů od vykonání zkoušky požádat ministerstvo o její opakování. Těmto zájemcům o opakování zkoušky opět ministerstvo vykonání umožní během 6-ti měsíců od data první zkoušky. Tu však lze opakovat pouze dvakrát. Pokud žadatel neuspěje ani při druhém pokusu o vykonání, smí novou žádost podat až po třech letech od poslední neúspěšné zkoušky. Advokáti, daňoví poradci, auditoři a notáři nevykonávají zkoušku insolvenčního správce, nýbrž rozdílovou zkoušku insolvenčního správce.

2.4 Zajištěný věřitel a věřitelské orgány v insolvenčním řízení

Zajištěný věřitel je charakterizován zvláštním postavením z hlediska insolvenčního řízení. Jeho pohledávka vůči dlužníkovi je zajištěna určitým majetkem z majetkové podstaty. Nejčastěji bývá zajištěn zástavním právem, zadržovacím právem nebo omezením převodu nemovitostí. Takto zajištění věřitelé svou pohledávku uplatňují přihláškou u insolvenčního soudu. Poté jim je přiznán nárok na plnění např. z obnosu získaného prodejem majetku.[4]

2.4.1 Schůze věřitelů

Je nejvyšším a základním věřitelským orgánem v insolvenčním řízení. Jako takový rozhoduje o nejzásadnějších věcech v insolvenčním řízení z pohledu věřitelů. Celkový výčet jejích kompetencí vymezuje insolvenční zákon, mezi hlavní patří volba věřitelského výboru nebo zástupce věřitelů a jeho náhradníky. Mohou jí příslušet také kompetence právě věřitelského výboru nebo zástupce věřitelů. Schůzi věřitelů svolává a řídí insolvenční soud.[4]

2.4.2 Věřitelský výbor

Pokud počet věřitelů je vyšší než padesát, musí být ustanoven věřitelský výbor. Ten je pak orgánem věřitelů v insolvenčním řízení, kteří ho volí na své schůzi. Věřitelský výbor se sestává z tří až sedmi členů, kdy každý člen má svého náhradníka. Ti jako orgán mají za úkol chránit společné zájmy věřitelů, dohlížet na činnost insolvenčního správce a schvaluje také výdaje insolvenčního správce a náklady na správu a údržbu majetkové podstaty.

2.4.3 Prozatímní věřitelský výbor

Odlišuje se od klasického věřitelského výboru tím, že jeho složení upravil insolvenční soud, jinak má stejné kompetence. Prozatímní věřitelský výbor tak může vzniknout z toho důvodu, že schůze věřitelů jej vůbec nezvolila. Věřitelský výbor je změněn na prozatímní také při odstoupení člena řádného věřitelského výboru a jeho doplnění o člena nového insolvenčním soudem. Prozatímní věřitelský výbor pak schvaluje schůze věřitelů a pokud se usnese kladně, stává se věřitelským výborem řádným. [4]

2.5 Pohledávky v insolvenčním řízení

2.5.1 Pohledávka nezajištěná

Taková pohledávka, která není zajištěna majetkem spadajícím do majetkové podstaty. Nebylo tedy na ni uvaleno právo zadržovací, zástavní ani omezení převodu. Držitel takovéto pohledávky je věřitelem nezajištěným.

2.5.2 Podmíněná pohledávka

Podmíněné pohledávky uplatňují v insolvenčním řízení zejména ručitelé dlužníka, kteří by, pokud pohledávku nepřihlásí, museli v budoucnu plnit pohledávku věřiteli na místo dlužníka.

2.5.3 Podřízená pohledávka

Jsou už dle názvu podřazené jiným pohledávkám – většinou podle smlouvy je určeno, že uspokojení podřízené pohledávky předchází zaplacení nadřazené pohledávky. V insolvenčním řízení tak budou podřízené pohledávky uspokojovány až po úplném uspokojení ostatních pohledávek.

2.5.4 Vykonatelná pohledávka

Přesný výčet takovýchto pohledávek je uveden v § 274 OSŘ. Uspokojení takovéto pohledávky se může věřitel domáhat v exekuci nebo v soudním výkonu rozhodnutí. Většinou se jedná o pohledávky uznané rozhodnutím soudu nebo dlužníkem uznané v notářském nebo exekutorském zápise se svolením vykonatelnosti.

2.5.5 Pohledávka vyloučená z uspokojení v insolvenčním řízení

Takovéto pohledávky nebudou v insolvenčním řízení uspokojeny, ačkoli existují. Jedná se zejména o úroky či úroky z prodlení, které vznikly u pohledávky po rozhodnutí o úpadku nebo o náklady účastníků insolvenčního řízení vzniknuvší jim právě onou účastí v insolvenčním řízení. Přesný výčet takto vyloučených pohledávek je uveden v § 170 InsZ.

2.5.6 Zajištěná pohledávka

Pohledávka náležící zajištěnému věřiteli, tedy taková, která je zajištěna majetkem náležícím do majetkové podstaty nejčastěji zástavním právem, zadržovacím právem či omezením převodu nemovitosti.

2.5.7 Pohledávka za majetkovou podstatou

Pohledávkami za majetkovou podstatou jsou takové, které vznikly až po zahájení insolvenčního řízení nebo až po rozhodnutí o úpadku dlužníka. Věřitel je neuplatňuje přihláškou pohledávky u insolvenčního soudu, nýbrž u insolvenčního správce. Pokud je k dispozici dostatek finančních prostředků, měly by být pohledávky za majetkovou podstatou uspokojovány nejlépe ve lhůtě jejich splatnosti.

Pohledávkami za majetkovou podstatou, pokud vznikly po zahájení insolvenčního řízení nebo po vyhlášení moratoria, jsou dle § 168 odst. 1 InsZ, zejména náhrady hotových výdajů a odměna předběžného správce, likvidátora dlužníka, správce podniku dlužníka, členů věřitelského výboru, ale také pohledávky věřitelů vzniklé za trvání moratoria a z úvěrového financování. Pohledávkami za majetkovou podstatou, pokud vznikly po rozhodnutí o úpadku jsou pak mj. hotové výdaje a odměna insolvenčního správce, náklady na udržování a správu majetkové podstaty dlužníka či pohledávky věřitelů ze smluv uzavřených s osobou s dispozičním oprávněním.

Pohledávky, jenž jsou postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou pak jsou uvedeny v § 169 InsZ.

2.5.8 Přihláška pohledávky

Takto je v insolvenčním zákoně označován procesní úkon, jímž věřitel uplatňuje za dlužníkem svá práva – v tomto případě pohledávky. Pro tuto přihlášku existuje předepsaný formulář, který je dostupný na internetu na adrese *www.insolvencnizakon.cz*. Na těchto stránkách je také návod jak jej vyplnit. Vyplněnou a ve dvojím vyhotovení ji věřitel podává k insolvenčnímu soudu ve lhůtě stanovené soudním rozhodnutím o úpadku dlužníka. Přihláška je pak přezkoumána, je ověřována její pravost, výše a pořadí. Uspokojování přihlášené pohledávky je pak řízeno dle stanov řešení úpadku. [4]

3 Obsah nové právní úpravy insolvenčního zákona a důvody k jejímu zavedení

Insolvenční zákon naproti jemu předešlému zákonu o konkursu a vyrovnání má představovat aktuálnější formu, jak řešit hrozící úpadek a má lépe vyhovět subjektům na ekonomickém poli. Hlavní změnou v oblasti úpadku je rozšíření forem jeho řešení.

Jako hlavní způsob zůstává i nadále konkurs, který má za úkol co nejvíce uspokojit věřitele v insolvenčním řízení. Mezi další způsoby patří dle §4 odst. 1 InsZ reorganizace, oddlužení a zvláštní způsoby řešení úpadku, které InsZ stanoví pro určité druhy subjektů nebo určité druhy případů.[2]

3.1 Konkurs

Konkurs stále zůstává univerzální formou řešení úpadku dlužníka použitelným pro všechny kategorie dlužníků. Již však není vnímán jako samostatné řízení ale jeden ze způsobů jak dlužníkům úpadek řešit. [8] Novela insolvenčního zákona postavila konkurs do pozice až krajní možnosti řešení, kdy oproti ostatním je nejméně výhodným způsobem řešení situace a mělo by se k němu přistoupit až po shledání ostatních možností nevhodnými.[2] Dle § 244 InsZ je konkurs „*způsob řešení úpadku spočívající v tom, že na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zjištěné pohledávky věřitelů zásadně poměrně uspokojeny z výnosu zpeněžení majetkové podstaty s tím, že neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají, pokud zákon nestanoví jinak.*“ V praxi tak dlužník vzhledem k prohlášení konkursu přichází o možnost disponovat s majetkovou podstatou. Tato možnost přechází na insolvenčního správce, kterým je tento majetek zpeněžen. [4]

Úprava institutu konkursu vychází ze zákona o konkursu a vyrovnání a nová úprava do ní zavádí jen pár novinek a vylepšení. [8] Například dlužníkovy záležitosti smí obstarávat osoba, které dlužník udělil příkaz, pověření nebo plnou moc v případě, že existuje nebezpečí prodlení, až do doby, než se jejich obstarávání ujme insolvenční správce. Insolvenční zákon také podrobněji upravuje dopady konkursu

na smlouvy o vzájemném plnění, fixní smlouvy na výpůjčku, nájemní a podnájemní smlouvy, ale také na leasingové smlouvy či výhrady vlastnického práva v kupních smlouvách. [9]

Samotný průběh konkursu zůstává v jádru totožný, jako průběh dle zákona o konkursu a vyrovnání – tedy prohlášení konkursu insolvenčním soudem, zjištění, zajištění a zpeněžení majetkové podstaty a poměrné uspokojení pohledávek přihlášených v rámci konkursu. I do těchto fází se promítnou změny, které přinesla nová právní úprava.[8]

3.1.1 Prohlášení konkursu a jeho účinky

Jak jsem již uvedl, rozhodnutí o konkursu je prohlašováno insolvenčním soudem. Ten může dle §148 odst. 1 InsZ *„spojit s rozhodnutím o úpadku rozhodnutí o prohlášení konkursu, je-li dlužníkem osoba, u které tento zákon vylučuje řešení úpadku reorganizací nebo oddlužením.“*. V případě, že tomu tak není, insolvenční soud může o konkursu rozhodnout samostatným rozhodnutím během tří měsíců po rozhodnutí o úpadku. [8] Bylo-li ještě před prohlášením konkursu nařízeno předběžné opatření, pak dle § 245 odst. 2 zaniká, pokud soud nerozhodne jinak. Nicméně toto rozhodnutí není konečné vzhledem k odst. 4, kde je uvedeno, že *„Insolvenční soud může po prohlášení konkursu i bez návrhu změnit své předběžné opatření.“*[2]

V okamžiku zveřejnění rozhodnutí o prohlášení konkursu v insolvenčním rejstříku dle § 245 odst. 1 InsZ nastávají jeho účinky. Přesným okamžikem prohlášení konkursu se dle §71 odst. 2 rozumí den, hodina a minuta. [8]

Nejdůležitějším účinkem prohlášení konkursu je stále převod dispozičních oprávnění k majetkové podstatě z dlužníka na insolvenčního správce. Tento převod je řešen v §246 InsZ. Po prohlášení konkursu jsou právní úkony dlužníka související s majetkovou podstatou vůči věřitelům neúčinné, vyjma odmítnutí daru nebo dědictví, které by bez souhlasu insolvenčního správce bylo neplatné. Nově zavedená problematika okamžiku účinku prohlášení konkurzu se promítá také do §246 odst. 3 InsZ kde zákonodárce uvádí, že *„nakládal-li dlužník s majetkovou podstatou v den, kdy se rozhodnutí o úpadku stalo účinným, má se v pochybnostech za to, že tak*

učinil poté, co oprávnění nakládat s majetkovou podstatou přešlo na insolvenčního správce, pokud tento zákon nestanoví jinak.“ [8]

Další okolnosti prohlášení konkursu jsou v nové právní úpravě totožné, nicméně ve většině jsou mnohem detailněji a podrobněji zpracovány. Nově například poskytuje insolvenční zákon také možnost u nájemních smluv se domáhat soudní ochrany, v případě, že nájemce tuto smlouvu vypovídá dlužníkovi jako pronajímateli. U smluv o vzájemném plnění se musí insolvenční správce do 15-ti dnů vyjádřit, že tuto smlouvu splní. Pokud tak neučiní, má se za to, že od smlouvy odstupuje. [8]

3.1.2 Procesní úkony navazující na prohlášení konkursu

Nová úprava insolvenčního zákona zavedla fakticky tři nové paragrafy. Insolvenční zákon tak nově obsahuje:

- oprávnění insolvenčního správce ke zpeněžení zapsaného majetku, které mu dává § 280 InsZ. Ten výslovně uvádí že soupis majetkové podstaty je listinou, která insolvenčního správce v rámci konkursu opravňuje ke zpeněžení zapsaného majetku a výjimku z tohoto ustanovení smí udělat pouze zákon.
- povinnost insolvenčního správce sestavit zprávu o hospodářské situaci dlužníka ke dni prohlášení konkursu dle § 281 InsZ. V této zprávě je porovnávána majetková podstata a závazky dlužníka spolu s vyjádřením insolvenčního správce o dalším jednání ohledně dlužníkovu podniku.
- povinnost rozhodnutí schůze věřitelů o úhradě existenčních potřeb dlužníka, uvedenou v § 282 InsZ. Podle něj musí právě schůze věřitelů rozhodnout, zda a v jaké výši bude dlužníkovi – fyzické osobě – a jeho rodině poskytováno plnění z majetkové podstaty na úhradu odůvodněných existenčních potřeb. Toto rozhodování schůze věřitelů činí až v případě, že dlužník nebo jeden z členů jeho rodiny podá žádost o úhradu jeho zmiňovaných potřeb.[9]

3.1.3 Zpeněžení majetkové podstaty

Zpeněžení majetkové podstaty je stěžejním úkolem insolvenčního správce. V §283 odst. 1 InsZ je definována jako *„převedení veškerého majetku, který do ní náleží, na peníze za účelem uspokojení věřitelů. Za zpeněžení se k tomuto účelu považuje i využití bankovních kont dlužníka a jeho peněžní hotovosti. Zpeněžením majetkové podstaty se rozumí i úplatné postoupení dlužnickových pohledávek; ujednáními, která tomu brání, není insolvenční správce omezen.“* [2]

Insolvenční zákon se v této oblasti snaží lépe nadefinovat, co konkrétně opravdu je zpeněžením majetkové podstaty, tedy které úkony insolvenčního správce zde spadají. [9] Toto je upraveno v § 283 odst. 2 InsZ, který uvádí, že insolvenční správce je oprávněn ke zpeněžení majetkové podstaty teprve po právní moci rozhodnutí o prohlášení konkursu a ne dříve, než po první schůzi věřitelů, pokud se nejde o věci ohrožené zkázou či znehodnocením nebo nestanoví-li jinak soud. Jedná se tedy o ochranu dlužníka a jeho majetku v případech změny prvoinstančního rozhodnutí o prohlášení o konkursu, které by případně učinil odvolací soud. Co se týče odkladu zpeněžení majetkové podstaty po dobu před první schůzí věřitelského výboru, zde dává insolvenční zákon větší možnost věřitelům pro ovlivnění průběhu zpeněžení majetkové podstaty. Insolvenční správce tak dle § 286 odst. 2 InsZ již nerozhoduje se souhlasem soudu, nýbrž věřitelského výboru. [8]

Ustanovení § 285 InsZ se zabývá přímo účinky zpeněžení majetkové podstaty. Nově tak samotným zpeněžením zanikají účinky výkonů rozhodnutí či exekuce a věcných břemen zatěžujících majetkovou podstatu. Pokud je dlužník povinen vyklidit nemovitost a neučiní tak, je v zde upravena i žaloba na vyklizení a je uvedeno, že se nejedná o incidenční spor. Insolvenční zákon také zakazuje právní úkony dlužníka, jemu blízkých osob a osob tvořících s dlužníkem koncern, kterými by tyto osoby nabývaly majetkové podstaty. Tento zákaz se týká také dražebního prodeje. [9]

3.1.4 Uspokojení pohledávek jednotlivých věřitelů

První skupinou pohledávek uspokojovaných ještě před rozvrhovým usnesením jsou pohledávky zajištěných věřitelů, které se dle § 305 InsZ uspokojují z výtěžku

předmětu zajištění.[8] Nicméně se již takto neděje procentem z výtěžku, jak tomu bylo v případě zákona o konkursu a vyrovnání, dle § 298 InsZ je rozsah uspokojení zajištěných věřitelů neomezený.[9] Od výtěžku zpeněžení lze odečíst před vyplacením věřiteli náklady spojené se zpeněžením (nejvýše v rozsahu 5 % výtěžku) a náklady spojené se správou (nejvýše v rozsahu 4% z výtěžku) – se souhlasem věřitele mohou být částky vyšší. Po odečtení odměny insolvenčnímu správci z výtěžku očištěného od nákladů spojených se zpeněžením a správou odevzdá výsledek zpeněžení insolvenční správce se souhlasem insolvenčního soudu věřiteli.[4]

Dalšími pohledávkami uspokojovanými v průběhu konkursu jsou pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené jim na roveň. Do skupiny pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou byly v § 169 odst. 1 písm. f) InsZ zahrnuty i „*pohledávky na náhradu nákladů, které třetí osoby vynaložily na zhodnocení majetkové podstaty, mají-li z tohoto důvodu proti dlužníkovi pohledávku z bezdůvodného obohacení*“. V konkursním řízení tak již není problém jejich uspokojování, jako tomu bylo v případech platnosti zákona o konkursu a vyrovnání. [8]

V situaci, kdy výtěžek zpeněžení je nižší než výše uvedené pohledávky, postupuje insolvenční správce v souladu s § 305 odst. 2 InsZ. Tento nízký výtěžek zpeněžení však nemá vliv na pohledávky zajištěných věřitelů. Ty jsou uspokojeny přednostně před uspokojením jiných pohledávek. [8]

3.1.5 Konečná zpráva a rozvrhové usnesení

Před závěrem konkursu insolvenční správce zpracovává konečnou zprávu, tato je projednávána a je vydáno rozvrhové usnesení. Postup dle insolvenčního zákona tak vychází z úpravy dle zákona o konkursu a vyrovnání, je však novou úpravou docela zpřesněn:

- Insolvenčnímu správci je v nové úpravě umožněno dle § 302 odst. 1 písm. b) InsZ předložit konečnou zprávu i v případech, kdy se nepodařilo zpeněžit

celou majetkovou podstatu, pokud neprodaná část majetkové podstaty z ní smí být vyňata.

- Vydání rozvrhového usnesení dle § 306 odst. 4 InsZ už nebrání existence přihlášených pohledávek, které nemají dány podmínky výplaty či pohledávek sporných – zejména tedy pohledávky, o kterých se vede incidenční spor.
- Prostředky, jenž připadají na výše uvedené pohledávky dá dle § 307 odst. 4 InsZ insolvenční správce do úschovy insolvenčnímu soudu a jakmile již bude možnost je vyplatit, vydá o nich samostatné rozvrhové usnesení.

Všechny úpravy v oblasti vydávání konečných zpráv a rozvrhových usnesení mají vést k urychlení konkursů. Zejména posledně zmiňovaná úprava o možnosti vydání samostatného rozvrhového vydání značně urychluje konkursy zatížené vleklými incidenčními spory.[8]

3.1.6 Rozhodnutí o nepatrném konkursu

Tzv. nepatrný konkurs je zcela novým institutem v oblasti insolvence. Jako takový je upraven v § 314 a násl. InsZ. Rozhodnout, zda se jedná o nepatrný konkurs či nikoliv, smí svým usnesením insolvenční soud v případech, kdy dlužníkem je fyzická osoba – nepodnikatel nebo právnická osoba či fyzická osoba – podnikatel za předpokladu, že její celkový obrát za poslední účetní období předcházející prohlášení konkursu nepřesáhl 2 000 000 Kč a tento dlužník nemá více jak padesát věřitelů. [9]

Nepatrný konkurs není úplně odlišným způsobem řešení úpadku, jen nese určité procesní odlišnosti od klasického konkursu, které vedou k zjednodušení a urychlení menších konkursních případů. Veškeré odchylky jsou uvedeny v § 315 InsZ. Konkrétně § 315 odst. 2 InsZ ustanovuje, že *„není-li to v rozporu s rozhodnutím schůze věřitelů, insolvenční soud může pro nepatrný konkurs stanovit i další odchylky od zákona, pokud povedou k rychlému a hospodárnému průběhu*

insolvenčního řízení; těmito odchylkami nesmí být dotčeno postavení zajištěných věřitelů ani zásady insolvenčního řízení. Toto rozhodnutí může insolvenční soud spojit s rozhodnutím o nepatrném konkursu nebo je může vydat kdykoli později.“ Insolvenční soud tak může nastavit nepatrný konkurz velmi flexibilně. [8]

3.2 Reorganizace

Pojem reorganizace je v českém úpadkovém právu novum, v jádru vychází z nuceného vyrovnání a vyrovnání dle zákona o konkursu a vyrovnání. [2] Inspiraci však zákonodárce našel také v úpadkovém zákoně USA – konkrétně v části 11 US Bankruptcy Code z roku 1978 – či v německé a rakouské úpravě úpadkového práva. [8] Způsob řešení úpadku formou reorganizace je v insolvenčním řízení pro takové subjekty, které chtějí nadále zachovat svou existenci, nejčastěji však půjde o velké podniky, u kterých by nebylo vhodné či možné zcela ukončit jejich činnost konkursem. [2]

Dle Holešínského, Politzera a Strnada (2007, str. 6): *„Reorganizace tak bude za určitých okolností vhodná zejména tehdy, pokud jednotlivé majetkové složky mají větší hodnotu, pokud fungují společně jako podnik. Východiskem je zachování hodnoty běžícího podniku – tzv. “going concern”.“* Dle § 316 odst. 4 InsZ smí být reorganizací řešen úpadek dlužníka – podnikatele, jehož celkový obrat za poslední účetní období předcházející insolvenčnímu návrhu byl alespoň 100 000 000 Kč nebo je-li u dlužníka zaměstnáno alespoň sto zaměstnanců v pracovním poměru, kdy stačí, aby byla splněna jen jedna z těchto dvou podmínek. Naopak pro dlužníka – právnickou osobu, jenž je v likvidaci či obchodníka s cennými papíry resp. osobu oprávněnou k obchodování na komoditní burze, není reorganizace možná.[4]

Přesnou definici reorganizace lze nalézt v § 316 odst. 1 InsZ, ve kterém zákonodárce uvádí, že *„reorganizací se rozumí zpravidla postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníkovu podniku, zajištěné opatřeními k ozdravení hospodaření tohoto podniku podle insolvenčním soudem schváleného reorganizačního plánu s průběžnou kontrolou jeho plnění ze strany věřitelů.“* Věřitelé tak při reorganizaci mají nejvíce oprávnění, ze všech způsobů řešení tak mají

největší vliv na chod samotné reorganizace. Funkce insolvenčního správce a insolvenčního soudu zde přechází na kontrolní, kdy oba orgány dohlíží na dodržování zákonnosti reorganizace. Zásadní je tedy zde dohoda všech věřitelů, kteří stanoví určitý reorganizační plán, který schvaluje insolvenční soud. To je mnohdy velmi časově náročné, nicméně poskytuje věřitelům velký prostor pro možnost vyřešení úpadku dlužníka.[8]

3.2.1 Návrh na povolení reorganizace

Aktivně legitimován k podání návrhu na povolení standardní reorganizace v první řadě dlužník, ale také kterýkoli přihlášený věřitel. Osoba podávající návrh musí být vždy v dobré víře, že budou splněny všechny podmínky pro schválení reorganizačního plánu. [1] Návrh na povolení reorganizace lze podat po rozhodnutí o úpadku dlužníka, a to nejpozději do deseti dnů před první schůzí věřitelů. Výjimkou je případ, kdy dlužník pro hrozící úpadek podal sám insolvenční návrh. V tomto případě smí dlužník podat návrh na povolení reorganizace nejpozději do rozhodnutí insolvenčního soudu o úpadku dlužníka. [8]

Zde je na místě zmínit také možnost navrhnout zkrácenou reorganizaci, která je možná po dohodě mezi dlužníkem a věřiteli, bez zásahu soudu. Náležitostmi návrhu na povolení reorganizace podávaného ze strany dlužníka jsou dle Holešínského, Politzera a Strnada (2007, str. 7): *„vedle obecných náležitostí pro podání vyžadovaných dle zákona č. 99/1963 OSŘ (§42 odst. 4 OSŘ a § 79 OSŘ), v platném znění, obsahovat podle § 319 InsZ také:*

- a) označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat;*
- b) dlužníkovi známé údaje o kapitálové struktuře a majetku osob, které dlužníka ovládají nebo které tvoří s dlužníkem koncern včetně údaje o tom, zda ohledně některé z těchto osob neprobíhá insolvenční řízení, anebo prohlášení, že není takových osob;*
- c) údaj o způsobu navrhované reorganizace;*

d) v příloze dále seznam majetku a závazků, případně prohlášení o aktuálních změnách oproti dříve předloženým seznamům.“

V případě, že návrh na povolení reorganizace podává věřitel, pak tento stačí, aby tento návrh obsahoval údaje výše zmíněné pod písm. a) a písm. c). Údaje uvedené pod písm. c) přikládá k návrhu věřitel pouze v případě, že jsou mu známé. Tento návrh na povolení reorganizace ze strany věřitele musí být dle § 323 InsZ schválen schůzí věřitelů.[8]

3.2.2 Povolení reorganizace insolvenčním soudem

Insolvenční soud rozhoduje o povolení reorganizace, s přihlédnutím k názoru, jenž vydala schůze věřitelů svolaná za účelem rozhodnutí o způsobu řešení úpadku. Tedy přihlíží k hlasování schůze věřitelů, které dle § 151 InsZ povoluje reorganizaci v případě, že se kladně usnesla nejméně polovina všech přítomných zajištěných věřitelů (dle výše jejich pohledávek) a nejméně polovina všech přítomných nezajištěných věřitelů (taktéž počítaná dle výše jejich pohledávek), nebo vyjádřilo-li se kladně nejméně 90 % přítomných věřitelů. I přesto může dle Holešínského, Politzera a Strnada (2007, str. 8): „*insolvenční soud zamítnout návrh na povolení reorganizace dle § 326 odst. 1 InsZ pokud:*

- *lze se zřetelem ke všem okolnostem předpokládat, že návrhem je sledován nepoctivý záměr;*
- *byl návrh i přes jeho předchozí zamítnutí opětovně navržen v tomtéž insolvenčním řízení stejnou osobou;*
- *se jedná o věřitelský návrh, který neschválila schůze věřitelů.“*

Pokud nedojde k zamítnutí návrhu insolvenčním soudem nebo jeho odmítnutí či vzetí zpět, insolvenční soud pak rozhodne usnesením o povolení reorganizace.

Jakmile usnesení o povolení reorganizace nabude právní moci, jeho účinky se promítají hlavně do možnosti nakládat s majetkovou podstatou. Po právní moci

tohoto usnesení se tak navrácí dlužníkovi dispoziční práva k majetkové podstatě na dobu trvání reorganizace. Pro tzv. „právní úkony“ (jimiž dle § 330 odst. 3 InsZ jsou dispoziční úkony významnějšího charakteru, díky nimž se významně změní hodnota majetkové podstaty, postavení věřitelů nebo míra uspokojení věřitelů) s majetkovou podstatou však dlužník potřebuje souhlas věřitelského výboru. Takovými úkony jsou v praxi zejména dispoziční úkony významnějšího rozsahu s částí majetkové podstaty nebo přebírání zásadních závazků, které jsou v souvislosti s dalším provozem podniku. V případě, že dlužník provede takovýto úkon bez souhlasu věřitelského výboru, přebírá tak dle § 330 odst. 3 InsZ odpovědnost za škodu či újmu, kterou věřitelům či třetím osobám způsobil.[8]

3.2.3 Sestavení reorganizačního plánu

Reorganizační plán, který je definován v § 338 InsZ a je schvalován insolvenčním soudem, je velmi důležitý dokument v celém procesu reorganizace. Vymezuje právní postavení osob dotčených reorganizací, která byla povolena a obsahuje souhrn opatření, která budou provedena a která vedou k ozdravení podniku dlužníka a narovnání vztahů mezi věřiteli a dlužníkem. [9]

Tento plán sestavuje resp. předkladatelem tohoto plánu je primárně dlužník. Pokud se tohoto práva vzdá, nebo nepředloží-li jej ve lhůtě stanovené § 339 InsZ, nebo není-li mu toto právo odepřeno na schůzi věřitelů, pak insolvenční soud vyzve k sestavení reorganizačního plánu jiné osoby. [2]

Reorganizační plán musí být reálný a jeho údaje musí věrně zobrazovat ekonomické a právní možnosti dlužníka. Dle Holešínského, Politzera a Strnada (2007, str. 10): *„Reorganizační plán musí obsahovat zejména následující náležitosti vymezené v § 340 a § 341 InsZ, které názorně ilustrují rovněž podstatu tohoto plánu:*

- *rozdělení věřitelů do skupin s určením, jak bude nakládáno s jejich pohledávkami v rámci jednotlivých skupin,*
- *určení způsobu reorganizace*
- *určení opatření k plnění reorganizačního plánu včetně určení osob oprávněných s majetkem v podstatě nakládat,*

- *údaje o podmínkách dalšího provozu podniku dlužníka,*
- *uvedení osob, které budou financovat reorganizační plán či převezmou závazky dlužníka, případně zajistí jejich splnění,*
- *predikce vlivu reorganizačního plánu na zaměstnanost v podniku včetně uvedení opatření ovlivňujících zaměstnanost,*
- *údaj o případných závazcích dlužníka vůči věřitelům po skončení reorganizace,*
- *údaj o zajištění splnění pohledávek, o kterých dosud probíhá incidenční spor, a pohledávek vázaných na odkládací podmínku,*
- *formu a rozsah zásahu práv věřitelů dotčených reorganizací,*
- *identifikaci nově zapisovaných a vymazávaných údajů z obchodního rejstříku, k jejichž změně má dojít v důsledku reorganizace, pokud nevyplývají z kontextu.“*

Z uvedených náležitostí bych chtěl upozornit na první bod – tedy rozdělení věřitelů do skupin. Důvodem tohoto postupu je různost zájmů jednotlivých věřitelů. Pro ilustraci například zajištění věřitelé chtějí, aby jejich pohledávky byly co nejdříve uspokojeny z majetku dlužníka, nejlepším pro ně bude volba konkursu. Naproti tomu nezajištění věřitelé v konkursu příliš benefitů nezískají, mohou se tedy spíše klonit k reorganizaci podniku dlužníka. Dle § 337 odst. 1 InsZ je předpokladem správného rozdělení věřitelů do skupin tak, aby jednotlivé skupiny odrážely právní postavení a hospodářské zájmy jejich členů.[8]

Co se týče samotného způsobu reorganizace, v zákoně je uveden pouze demonstrativní výčet opatření, která vedou k reorganizaci, a to konkrétně v § 341 odst. 1 InsZ. Jedná se tedy zejména o restrukturalizaci pohledávek věřitelů, prodej části majetkové podstaty či majetkové podstaty jako celku, prodej dlužníkovu podniku, vydání aktiv dlužníka věřitelům či vydání akcií. [9] Osoba, jenž sestavuje reorganizační plán, má na výběr, kterou z možností či jakou kombinaci možností v daném případě reorganizace použije. Dle tohoto výběru pak přiloží patřičné doklady, jejichž výčet uvádí § 342 InsZ. [1]

3.2.4 Přijetí a schválení či zamítnutí reorganizačního plánu

Hotový reorganizační plán musí dle § 344 odst. 1 InsZ přijmout insolvenčním soudem svolaná schůze věřitelů. Zákon také stanovuje možnost hlasovat mimo schůzi věřitelů, kdy výsledky tohoto hlasování budou přičteny k výsledkům hlasování schůze věřitelů. Pokud všechny skupiny věřitelů hlasovaly o přijetí, insolvenční soud pak nemusí schůzi věřitelů svolávat. [2]

Následně po rozhodnutí jednotlivých skupin věřitelů o přijetí či nepřijetí reorganizačního plánu, přejde tento plán ke schválení insolvenčnímu soudu. V případě, že reorganizační plán byl přijat všemi skupinami věřitelů, pak jej insolvenční soud nemusí schválit pokud tento plán např. není v souladu se zákonem, je nepoctivý či alespoň jeden z věřitelů nebude uspokojen alespoň v takové míře, jako by tomu bylo v případě konkursu. Pokud reorganizační plán přijala alespoň jedna ze skupin věřitelů, má insolvenční soud možnost tento plán schválit, pokud zajišťuje rovnost pohledávek, spravedlnosti vůči každé skupině věřitelů¹ a je-li tento reorganizační plán uskutečnitelný.

Pokud nastane situace, že reorganizační plán nebyl přijat ani jednou skupinou věřitelů, nebo nebyly-li dány podmínky ke schválení reorganizačního plánu, insolvenční soud jej zamítne. Osoba, jejíž plán byl zamítnut jej může předložit znovu, pokud neuplynula lhůta k jeho předložení.

Dle § 350 odst. 1 a § 351 odst. 2 InsZ se mohou příslušné osoby proti rozhodnutí o schválení či zamítnutí reorganizačního plánu odvolat. [8]

Účinnosti reorganizační plán nabývá v momentě právní moci rozhodnutí o jeho schválení. Začíná tak plnění reorganizačního plánu. Toto rozhodnutí je závazné pro všechny osoby účastny v insolvenčním řízení, ale také pro osoby, které mají s tímto reorganizačním plánem souvislost. Obnovena je funkce valné hromady resp. členské schůze (družstva), není-li v reorganizačním plánu stanoveno jinak. Dlužníkovi náleží dispoziční oprávnění k majetkové podstatě, pokud jinak neurčí reorganizační plán. V souladu s reorganizačním plánem také dochází ke změně zakladatelských a dalších vnitřních dokumentů dlužníka, dle reorganizačního plánu jsou pak zapsány relevantní změny do obchodního rejstříku. Věřiteli se stávají osoby uvedené v reorganizačním plánu a také lze proti dlužníkovi již provést výkon rozhodnutí či exekuci, jde-li o pohledávku, která se týká tohoto řízení.[1]

3.2.5 Skončení reorganizace

Reorganizace končí buď splněním reorganizačního plánu, přeměnou nedokončené reorganizace v konkurs nebo zrušením rozhodnutí o schválení reorganizačního plánu. Insolvenční soud má možnost zrušit toto rozhodnutí ve dvou případech a dvou lhůtách. Zjistí-li, dle § 362 odst. 1 InsZ, že bylo schválení plánu dosaženo pomocí podvodu, nebo získal-li některý z věřitelů oproti jiným výhodu bez souhlasu ostatních, smí jej zrušit ve lhůtě nejpozději do šesti měsíců. Do tří let od jeho účinnosti jej pak insolvenční soud může zrušit dle § 362 odst. 2 InsZ v případě, že dlužník byl pravomocně odsouzen z důvodu spáchání trestného činu, jenž se týkal schválení reorganizačního plánu či jakkoli jinak zkrátil věřitele.

O změně reorganizace v konkurs rozhodne insolvenční soud v případě, že zatím dle § 363 odst. 4 InsZ nedošlo ve všech podstatných bodech ke splnění reorganizačního plánu, a dle Holešínského, Politzera a Strnada (2007, str. 17): „*je-li zároveň splněn alespoň jeden z dále uvedených předpokladů:*

- *reorganizace byla povolena na návrh dlužníka a ten její přeměnu v konkurs po tomto povolení navrhl,*
- *oprávněná osoba nesestaví ve stanovené lhůtě reorganizační plán ani po jejím případném prodloužení soudem nebo předložený reorganizační plán vezme zpět,*
- *insolvenční soud neschválil reorganizační plán a oprávněným osobám uplynula lhůta k jeho předložení,*
- *v průběhu provádění reorganizačního plánu dlužník neplní své podstatné povinnosti stanovené tímto plánem nebo ukáže-li se, že podstatnou část plánu nebude možné plnit,*
- *dlužník neplatí řádně a včas zajištěným věřitelům úroky nebo v podstatném rozsahu neplní své jiné splatné závazky, nebo*
- *dlužník po schválení reorganizačního plánu přestal podnikat, ačkoliv podle reorganizačního plánu podnikat měl.“*

V nejlepším možném případě reorganizace končí zamýšleným splněním reorganizačního plánu. Toto splnění reorganizačního plánu či všech jeho podstatných částí insolvenční soud bere na vědomí usnesením. [8]

3.3 Oddlužení

Řešení úpadku, resp. hrozícího úpadku, formou oddlužení je zcela novým institutem, stejně jako reorganizace. Oddlužení je alternativou konkursu pro dlužníka (fyzickou i právnickou osobu), jenž není podnikatelem¹. Nejčastěji se k této formě řešení úpadku kloní spotřebitelé, zákon se snaží zapracovat řešení vzrůstajícího zadlužení českých domácností. Oddlužení jako jediné nemá jako hlavní cíl maximální uspokojení věřitelů, ale zvýhodňuje ze sociálního hlediska spíše dlužníka. Těm, jenž chtějí s poctivým úmyslem řešit svou finanční krizi, poskytuje oddlužení možnost zbavit se dluhů. Předpokladem oddlužení tak je ve většině uspokojit nezajištěné věřitele alespoň v rozsahu třiceti procent jejich pohledávek vůči dlužníkovi, pokud nebude dohodnuto jinak. [8]

3.3.1 Návrh na povolení oddlužení

Návrh na povolení oddlužení smí podat pouze dlužník, podává jej společně s insolvenčním návrhem. Pokud tento insolvenční návrh podala jiná osoba než dlužník (nejčastěji tedy věřitel), pak má 30-ti denní lhůtu na podání návrhu na povolení oddlužení od doby, kdy mu byl insolvenční návrh doručen.[1]

Podání návrhu na povolení oddlužení je možné pouze na předepsaném formuláři – ten je dostupný na internetových stránkách www.insolvencnizakon.cz, kde je také podrobný návod, jak tento formulář správně vyplnit. Nejdůležitějším je fakt, že dle § 97 InsZ musí být tento návrh opatřen úředně ověřeným podpisem. Pokud nebude, insolvenční soud k tomuto návrhu vůbec nepřihlíží. [4]

---

¹ Pojem „dlužník – nepodnikatel“ je definován, ve smyslu § 389 odst. 1 InsZ, jako osoba, která zákonem není považována za podnikatele a zároveň nemá dluhy vzešlé z jeho podnikání.

Návrh na povolení oddlužení vyjma obecných náležitostí dle § 42 odst. 4 OSŘ musí podle Holešínského, Politzera a Strnada (2007, str. 18): *„obsahovat také označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat, údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících pěti letech a údaje o příjmech dlužníka za poslední tři roky. K návrhu musí dlužník připojit seznam majetku a závazků, listiny dokládající údaje o jeho příjmech za poslední tři roky a případně též souhlas nezajištěného věřitele s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než třicet procent jeho pohledávky.“*

K tomuto návrhu je připojen podpis dlužníka, ale také osob, jenž jsou ručiteli dlužníka při oddlužení a souhlas případného manžela/ky s návrhem. I tyto podpisy musí být úředně ověřeny.

Podaný návrh na povolení oddlužení, jenž splňuje všechny náležitosti a přílohy dle zákona a vyhlášky, posuzuje insolvenční soud. Podmínky, za nichž insolvenční soud tento návrh zamítne, jsou uvedeny v § 395 InsZ. Může tak učinit v případě, že:

- lze předpokládat vzhledem k okolnostem, že tento návrh je podáván s nepoctivým záměrem (např. dlužník, který v minulosti podnikal, nyní již však je nepodnikatelem, se chce zbavit dluhů mu vzniklých za doby a v rámci jeho podnikatelské činnosti),
- uvedená hodnota dlužníkovy plnění nezajištěným věřitelům nedosahuje hranice třiceti procent a tito věřitelé neuvedli, že s tím souhlasí,
- podávající osoba již návrh na povolení oddlužení podala a bylo o něm již rozhodnuto nebo
- dosavadní výsledky řízení naznačují, že dlužník přistupuje k plnění povinností v insolvenčním řízení nedbale či lehkomyšlně.

Pokud insolvenční soud návrh na oddlužení odmítne, zamítne nebo vezme na vědomí jeho vzetí zpět, pak současně vydá i rozhodnutí o řešení dlužníkovy úpadku formou konkursu. V opačném případě rozhodne o povolení oddlužení. Dlužník, jenž chce podat insolvenční návrh zároveň s návrhem na oddlužení, musí pečlivě zvážit, zda je schopen plnit podmínky oddlužení, jinak je možné, že jeho situace skončí

konkursem. V momentě, kdy soud totiž zamítne či odmítne oddlužení a vyhlásí na dlužník a konkurs, pak se tento již nemůže odvolat.[8]

3.3.2 Způsoby oddlužení a jejich volba

Oddlužení lze provést dvěma způsoby, kdy je přípustná také jejich kombinace:

1. *Oddlužení formou zpeněžením majetkové podstaty dlužníka* – dochází k uspokojení věřitelů tak, že dlužníkův majetek je jednorázově prodán a výnos z tohoto prodeje je rozdělen mezi věřitele. Postup je tedy shodný jako při konkursu, zákon odkazuje na ustanovení insolvenčního zákona týkající se konkursu. Odlišnost zde spočívá v tom, že do majetkové podstaty se nezahrne majetek, jenž dlužník nabyl po zveřejnění rozhodnutí o schválení oddlužení insolvenčním soudem. Dispoziční oprávnění k tomuto majetku zde má dlužník.
2. *Oddlužení formou splátkového kalendáře* – tento způsob řešení ukládá dlužníkovi po dobu 5-ti let průběžně měsíčně uspokojovat nezajištěné věřitele ze svých příjmů v rozsahu, jakým mohou být uspokojovány přednostní pohledávky při výkonu rozhodnutí nebo exekuci dle § 279 odst. 2 OSŘ. Dlužník také po dobu plnění splátkového kalendáře musí vykonávat výdělečnou činnost, či se o ni aktivně ucházet, je-li nezaměstnaný. Nesmí zatajovat své příjmy (i mimořádné), musí o nich řádně informovat insolvenční soud, insolvenčního správce, ale také věřitele. Dlužník také nesmí zvýhodňovat některé věřitele nebo brát na sebe závazky nesplnitelné v době jejich splatnosti.

Volba vhodného způsobu oddlužení je dle § 402 odst. 1 InsZ výhradně jen na nezajištěných věřitelích. Tuto volbu provedou nezajištění věřitelé jednoduchou většinou hlasů do výše jejich pohledávek, a to buď na schůzi věřitelů nebo korespondenčně pomocí hlasovacích lístků. Fakticky tak posuzují a rozhodují o tom, zda pro ně má větší hodnotu dlužníkův majetek či jeho nastávající příjmy. V případě,

že ani jeden ze způsobů nemá dostatek předpokládaných hlasů, přechází volba způsobu oddlužení na insolvenční soud.[8]

3.3.3 Schválení oddlužení soudem

Jediné, co zbývá po volbě způsobu dlužníkovy oddlužení nezajištěnými věřiteli, je schválení oddlužení. To provede rozhodnutím o schválení oddlužení insolvenční soud. Pokud v průběhu insolvenčního řízení nastaly skutečnosti, které jinak zapříčiňují zamítnutí návrhu na povolení oddlužení dle § 395 InsZ, pak insolvenční soud oddlužení neschválí a rozhodne o řešení úpadku formou konkursu. Věřitelé tak nemají vliv na rozhodnutí, zda oddlužení bude povoleno či nikoliv. Mají možnost pouze volit jeho způsob a také, jak jim umožňuje § 403 odst. 2 InsZ, se mohou na insolvenční soud obrátit s námitkou o skutečnosti, která by jinak způsobila zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. V případě, že soud schválí svým rozhodnutím oddlužení, smí se proti takovému rozhodnutí odvolat věřitel, jenž hlasovali proti přijetí oddlužení nebo věřitelé, kteří podali proti oddlužení námitky a nebylo jim vyhověno.

Takto schválené oddlužení smí insolvenční soud zrušit (a současně tak rozhodnout o konkursu) i v probíhajícím oddlužení, a to v případech stanovených § 418 odst. 1 InsZ, tedy pokud:

- dlužník neplní povinnosti, jenž stanovilo schválené oddlužení,
- se zjistí, že podstatnou část splátkového kalendáře nebude dlužník schopen plnit,
- dlužníkovi vznikl po schválení oddlužení peněžitý závazek v důsledku jím zaviněným jednáním nebo
- dlužník navrhne zrušení oddlužení (dlužník podá návrh na zrušení oddlužení).

V případě, že oddlužení bylo splněno, vezme toto usnesení na vědomí soud, a po nabytí právní moci insolvenční řízení končí.[8]

3.4 Úpadek finančních institucí

Insolvenční zákon určí také zvláštní způsoby řešení úpadku, mezi něž se řadí nepatrný konkurs a právě úpadek peněžních institucí. Ten je kapitolou sám pro sebe, paragrafy týkající se úpadku finančních institucí jsou odrazem směrnic Evropské unie. Dle § 367 a § 379 InsZ se ustanovení hlavy IV InsZ použijí zejména na úpadek:

- bank, spořitelén a úvěrních družstev nebo instituce elektronických peněz poté, co jim byla odejmuta licence nebo povolení na jejich činnost,
- zahraniční banky nebo instituce elektronických peněz podnikající na území České republiky,
- osoby oprávněné vydávat elektronické peníze
- tuzemské pojišťovny a zajišťovny poté, co jim bylo odejmuto povolení na jejich činnost
- pobočky zahraničních bank a pojišťoven aj.

Právní úprava této problematiky je natolik obsáhlá, že by vystačila na samostatnou bakalářskou práci. Jen velmi stručně – hlavní odlišnosti lze shledávat v postupech řešení úpadku, které se smí u těchto institucí využívat a u celkového průběhu insolvenčního řízení. Zaobírat se jí zde, i s přihlédnutím k faktu, že většina dlužníků se s ní v běžné právní praxi nesetká, shledávám nepodstatným.

3.5 Důvody k zavedení nové právní úpravy

Problematiku úpadku a způsobů jeho řešení upravoval zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, až do nabytí účinnosti zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) dne 1. 1. 2008. Z důvodu velmi četných novelizací vyvstala potřeba vytvořit právní úpravu novou – namísto stálého obnovování starého zákona. Zcela nový zákon byl vydán, nicméně jeho vydání je poznamenáno stavem legislativního procesu v té době. Na podobu nového insolvenčního zákona působily vlivy všech v minulosti zanedbaných skutečností, ale

také povinnost práva reagovat na evropskou podobu úpadkového práva. Proto se znovu setkáváme s dalšími novelizacemi insolvenčního práva.

Zákon o konkursu a vyrovnání byl jedním z prvních zákonů přijatých po pádu komunismu v roce 1989 a upravoval problematiku neřešenou skoro čtyřicet let. Byl tedy poznamenán dobou vzniku a veškeré jeho novelizace jen řešily v praxi vzniklé problémy.[9] Při sestavování zákona o konkursu a vyrovnání hledali inspiraci autoři zejména v prvorepublikové úpravě úpadkového práva, aniž by přihlédli k zahraničním úpravám, které lépe reagovaly a sledovaly moderní trendy řešení úpadku v prostředí tržní ekonomiky. Zákon o konkursu a vyrovnání nekategorizoval úpadce a byl zaměřen jen na malého a středního podnikatele, jenž se ocitl v úpadku, nespécializoval se na možnost úpadku spotřebitele či velké společnosti. Velkou úlohu v celém procesu řešení úpadku dle zákona o konkursu a vyrovnání měl soud a správce konkursní podstaty na úkor těch, kterých se problém nejvíce týká, tedy dlužníka a věřitelů. Stará úprava úpadkového práva také příkladně nemotivovala dlužníka k tomu, aby svou situaci sám včas řešil – tedy měl možnost využít určitého sanačního prvku, aby nedošlo k úplné likvidaci.[14]

3.5.1 Úprava postavení věřitelů a dlužníka v insolvenčním řízení

Jednou z priorit nové právní úpravy bylo zásadně změnit postavení, práva a povinnosti věřitelů v insolvenčním řízení. Insolvenční zákon tak umožňuje věřitelům mnohem více zasahovat a promlouvat do průběhu insolvenčního řízení. Věřitelům tak nová právní úprava přiznává zejména možnost vybrat insolvenčního správce nebo vybrat způsob řešení dlužníkovy úpadku. Věřitelé se tak – pokud svého práva zvolit si insolvenčního správce – nebudou moci vymlouvat na lobby mezi správcem a soudem. Mnohem více možností zasáhnout do insolvenčního řízení pak mají věřitelé i v samotném jeho průběhu. Tyto možnosti, které jim insolvenční zákon přiznává nicméně s sebou přinášejí i povinnosti, které musejí věřitelé v souvislosti s insolvenčním řízením plnit. Tedy v případě, že věřitel v insolvenčním řízení svých práv nevyužije, rozhodne na místo něj insolvenční soud. Stejně tak mu budou tato práva odebrána v případě, že jich bude využívat ve svůj individuální prospěch.[11]

Nejnovější změnou v právech věřitelů v insolvenčním řízení je navrácení práva věřitele na popření pohledávky jiných věřitelů – informoval o tom deník Právo (dne 12. 2. 2011, s. 2). Napadat pohledávky ostatních věřitelů tak nebude smět jen dlužník a insolvenční správce, nýbrž také kterýkoliv jiný věřitel. Ten, pokud pohledávku druhého věřitele popře, bude muset podle návrhu ministra spravedlnosti Jiřího Pospíšila, složit na úhradu sporu o ni 10 tisíc Kč. Původní vládní návrh byl na částku 20 tis. Kč. Celou kauzou kolem popírání pohledávek věřiteli se zabýval Ústavní soud, jenž dospěl k závěru, že toto opatření chrání majetková práva věřitelů a insolvenční zákon tak věřitelům dává účinnější ochranu.

Nová právní úprava se kromě postavení věřitelů v insolvenčním řízení dotkla významně také dlužníka. Ten tak nyní může řešit nejen úpadek, ale také hrozící úpadek. Mezi dlužníky, kterými se zabývá insolvenční zákon jsou nyní i nepodnikatelské subjekty, zejména fyzické osoby – spotřebitelé, kterým dává nová právní úprava možnost zbavit se břemen z neúčelových půjček a úvěrů za podmínek daných insolvenčním zákonem. Na druhé straně jsou ale také na dlužníky kladeny velké nároky co se týče plnění jejich povinností v insolvenčním řízení.[7]

3.5.2 Zavedení sanačních prvků do řešení úpadku

Zákon o konkursu a vyrovnání, už z názvu vyplývající, nabízel pouze dvě varianty řešení úpadku. Konkurs a vyrovnání jako formy řešení úpadku byly nabízeny ve vztahu ke všem kategoriím dlužníků. S postupujícími lety praxe vyšlo najevo, že vyrovnání bylo využitelné jen v minimu případech, a to s velkými obtížemi. Dá se tedy tvrdit, že zákon o konkursu a vyrovnání tedy nabízel jedinou možnou dostupnou variantu, a tou byl právě konkurs. V tom nedochází k zániku neuspokojených pohledávek, naopak tyto pohledávky pokud jsou konkursem přiznány, po skončení konkursu se stávají přímo vykonatelnými. V důsledku konkursu, z hlediska právnických osob, se jedná ve valné většině o likvidaci dlužníka – po skončení konkursu dochází k zániku podniku. Účinky konkursu se proto dají nazvat likvidačními.

Konkurs tedy není příliš vstřícný vůči dlužníkovi, jenž chce svůj úpadek řešit a není ani nijak motivujícím pro včasné sjednání nápravy. Nová právní úprava však nechce být vůči dlužníkovi ohleduplná, ale dává si za cíl uspokojit věřitele v co největší míře. Toho je v mnoha případech snadněji dosažitelné za předpokladu, že i dlužník má možnost zachovat svůj podnik a svou situaci nevyřešit jedinečně likvidačním konkursem. Proto insolvenční zákon dává vedle konkursu i alternativní formu řešení, která je vůči věřitelům výhodnější a rychlejší, zároveň také dlužníkům – právníkům osobám dává možnost zachovat chod podniku a dlužníkům – fyzickým osobám možnost oprostit se od stávajících dluhů. Pro takovéto případy tak byla zavedeny formy řešení úpadku reorganizace a oddlužení, které přinášejí do úpadekového práva možnost sanačního postupu. [14]

3.5.3 Problematika šikanózních návrhů

V současné době je v rámci insolvence často diskutovaným problémem podávání insolvenčních návrhů na soukromé společnosti, které někdy ani nejsou v úpadku, což se většinou děje v rámci konkurenčního boje.

Proti takovýmto návrhům je zákonem stanovená nutnost osvědčení úpadku, jenž vyplývá z § 3 InsZ ve spojení s § 103 InsZ. V insolvenčním návrhu tak je nutno uvést alespoň jednoho dalšího dlužníka přesně identifikovaného věřitele, což může být vzhledem k nedostupnosti účetnictví dlužníka pro věřitele značně obtížné. Dalším obranným prvkem dlužníka je v případě, že insolvenční řízení bude zastaveno nebo insolvenční návrh odmítnut možnost dle § 147 InsZ regrese vůči insolvenčnímu navrhovateli formou náhrady škody nebo jiné újmy vzniklé zahájením insolvenčního řízení.[10]

Další zábranou proti podávání šikanózních návrhů má být novela ministra spravedlnosti Jiřího Pospíšila, jenž navrhuje nutnost zaplatit za věřitelský insolvenční návrh poplatek 5000 Kč, spolu s možností odmítnutí návrhu věřitele pro jeho zjevnou bezdůvodnost, možnost pokuty za tento bezdůvodný insolvenční návrh, složení paušální částky při náhradě škody a další opatření. [13]

Protikrizová novela insolvenčního zákona také zavádí přechodnou změnu v § 98 InsZ platnou do 31. 12. 2011, která spočívá v tom, že dlužník již není povinen na

sebe podat insolvenční návrh z důvodu zjištěného předlužení. Osvědčit úpadek dlužníka z důvodu předlužení je pro věřitele většinou velmi složité, proto se o čekává v době krize zmenšení počtu insolvenčních návrhů pro úpadek dlužníka ve formě předlužení. [12]

4 Hodnocení právní úpravy insolvenčního zákona před novelizací a po ní

Jak již bylo v mé práci zmíněno, zákon o konkursu a vyrovnání nabízel jedinou dostupnou formu řešení, tedy konkurs. Podoba jeho právní úpravy vycházela z prvorepublikového úpadkového zákona, tedy byla velmi často novelizována po nedostacích zjištěných v praxi, kterou přinesla u nás po roce 1989 opět fungující tržní ekonomika. Zákon o konkursu a vyrovnání již však potřebám rozvíjející se ekonomice v ČR, proto bylo nutné zavést právní úpravu novou. Aktuální ekonomická situace vyžadovala dostupnou možnost ozdravujícího řešení úpadku, větší transparentnost, posílení postavení věřitele či větší rychlost úpadkového řízení (v kapitole 3.5 Důvody k zavedení nové právní úpravy jsou důkladně popsány důvody nutnosti jejího zavedení).

V době přijímání insolvenčního zákona, tedy mezi lety 2006 a 2008, ekonomika v České republice rostla. Zákonodárci tedy sledovali hlavně pomoc dlužníkům v jejich tíživé situaci, nemuset vždy řešit svůj úpadek konkursem, tedy zlikvidovat svůj podnik. Nastanuvší hospodářská krize však ukázala jiné potřeby věřitelů a potřeby zákona se vracejí spíše zpět k standardnímu konkursu. Řízení s upadajícími podnikateli by tak nebylo delší než je potřeba, vzhledem k tomu, že za dob recese nemají tito příliš šancí se ozdravit a nadále fungovat. Věřitelé pak dostanou své za dlužníkem pohledávané peníze zpět později a toto jim může způsobit nemalé potíže ve výkonu svého podnikání.

Má práce se zabývá dopadem novely insolvenčního zákona na formy řešení úpadku, tedy následně zde zhodnotím její dopady na jednotlivé formy řešení.

4.1 Hodnocení řešení úpadku konkursem

Jak bylo očekáváno, konkurs i nadále zůstal nejčastější formou řešení úpadku dlužníka. V jádru vychází ještě ze starého zákona o konkursu a vyrovnání, je však vylepšen a více vyhovuje potřebám dnešních subjektů na ekonomickém poli.

Konkurs již není vnímám jako stav či řízení, ale jako jedna z forem řešení úpadku, mezi kterými si dlužník smí vybrat. Zůstává však v pozici „univerzálního“ řešení, kdy v případě, že není možno dlužníkům úpadek řešit jinou cestou, insolvenční soud rozhodne o řešení úpadku konkursem. Univerzálnost konkursu lze shledat také v tom, že je přístupný k využití všem kategoriím dlužníků, tedy jak fyzickým tak právnickým osobám a také podnikatelům i nepodnikatelům.

Nová právní úprava jednoznačně posílila pozici věřitelů v insolvenčním řízení, znásobila jejich práva a povinnosti. Jak již bylo zmíněno, největší změnou pro věřitele byla bezesporu možnost výběru insolvenčního správce, což současně oslabilo vztahy insolvenčních institucí soudu a správce. Pokud se jedná o vztah věřitelé – insolvenční správce, pak zde se postavení v rámci insolvenčního řízení těchto dvou skupin více vyrovnalo, kdy věřitelé často schvalují úkony insolvenčního správce. V neposlední řadě mají věřitelé, buď sami nebo prostřednictvím věřitelského výboru, také možnost zasahovat do volby způsobu řešení dlužníkového úpadku.

Nevýhodou naší nové úpravy však zůstává to, že spolu s podáním insolvenčního návrhu nemusí být provedeno hodnocení ekonomické situace dlužníka, což příliš nekoresponduje se záměrem zákonodárců o zrychlení a zefektivnění celého procesu. Z hlediska dlužníka je konkurs ze všech možností řešení úpadku tím nejméně výhodným. Proto by se měl dlužník (s ohledem na to zda je podnikatelem, či ne) sám pokusit nejprve o vyřešení pro něj mnohem výhodnějším způsobem, tedy buď reorganizací nebo oddlužením. V případě neúspěchu s návrhy těchto řešení mu bude stejně určen insolvenčním soudem konkurs. Při něm samotném pak má dlužník jednoznačně více možností než tomu bylo za dob platnosti zákona o konkursu a vyrovnání. Insolvenční zákon stanovuje větší možnost spolupráce dlužníka a insolvenčního správce.

4.2 Hodnocení řešení úpadku reorganizací

Je zcela novým způsobem řešení úpadku. Přináší pro dlužníka možnost ozdravení jeho podniku, je tedy sanační formou řešení. Reorganizace také motivuje dlužníka, aby včas začal svůj úpadek řešit, zbavil se svých dluhů a umožnil tak svému podniku i nadále fungovat. A dá se říci, aby se „vyhnul“ konkursu.

Samozřejmě by dlužník měl objektivně posoudit, zda z hlediska jeho finanční situace je reorganizace možná, je-li vůbec nějaká šance, aby podnik dále fungoval.

Z výše uvedeného lze odvodit, že reorganizace může dle zákona využít dlužník – podnikatel. Reorganizace byla navrhována zejména pro velké podniky, zákon nicméně nevylučuje její využití i u podniků menších či živnostníků. Podmínkou však zůstává fakt, že dle § 316 odst. 4 InsZ je reorganizace přípustná jen pro takové dlužníky, jejichž obrat za poslední účetní období je 100 miliónů Kč, nebo jenž zaměstnávají minimálně 100 zaměstnanců v pracovním poměru. Tento paragraf dělá z reorganizace možnost řešení ve valné většině jen pro velké podniky. Co se týče návrhu na povolení reorganizace, jak stanovuje § 317 odst. 2 InsZ, smí návrh na povolení reorganizace podat pouze ta osoba, jenž je v dobré víře, že dlužník splňuje podmínky pro schválení reorganizačního plánu. A přihlášený věřitel, jenž smí takový návrh podat, nemá povinnost k návrhu připojit i údaje o kapitálové struktuře, jelikož mu ve velké většině nejsou známy, a zřejmě nikdy nebude mít tak realistický pohled na možnost reorganizace dlužníkovy podniku, jaký má mít sám dlužník.

Dlužník tedy nejčastěji je sice navrhovatelem řešení svého úpadku formou reorganizace, stěžejní souhlas však zůstává na věřitelích a insolvenčním soudu. Ti musejí objektivně posoudit, zda je reorganizace vhodná pro daný podnik a poté ji případně schválit. Pokud se tak stane, reorganizace je ze všech způsobů tím nejsložitějším a nejvíce časově i postupově náročným způsobem. Světlym bodem na konci reorganizace však je dlužníkovy oproštění se od dluhů a možnost podniku dále fungovat. Nevýhodou pro dlužníka je také fakt, že pokud jeho úpadek nesplňuje podmínky reorganizace, insolvenční soud rovnou s rozhodnutím o úpadku rozhodne i o prohlášení konkursu.

4.3 Hodnocení řešení úpadku oddlužením

Možnost vyřešit svou tíživou finanční situaci formou oddlužení je vedle reorganizace dalším novým způsobem koncipovaným zejména pro fyzické osoby. Oddlužení reflektuje současnou dobu a snaží se pomoci spotřebitelům, jenž se stali dlužníky, lze v něm shledat sociální prvky, které chtěla nová úprava zavést.

Stejně jako reorganizace je oddlužení sanačním způsobem řešení úpadku, dává dlužníkovi možnost vyhnout se konkursu a více dlužníka motivuje k řešení své situace. Návrh na oddlužení smí podat jen dlužník, což vzhledem ke skupině dlužníků, vyžaduje jejich informovanost a znalost problematiky. To staví do pozadí celého procesu věřitele, ti však mohou promlouvat do volby způsobu oddlužení, kde smí vybírat, co je pro ně výhodnější variantou.

Pro dlužníka – spotřebitele, kterému takříkajíc dluhy „přerostly přes hlavu“, je oddlužení nejlepší variantou – za předpokladu, že splňuje podmínky stanovené zákonem. Dnešní dostupnost zákonů a rad možnost oddlužení ještě zvýhodňuje oproti konkursu. Věřitelé v počátcích finančních problémů mívají pochopení a lze s nimi leccos dohodnout tak, aby situace byla pro dlužníka únosná. Na rozdíl od reorganizace je tedy oddlužení mnohem více využitelné.

5 Závěr

Vztah právního a ekonomického pojetí úpadku je velice úzký. Právní norma zde funguje jako soubor pravidel, jimiž se „hra“ na ekonomickém poli musí řídit. Měla by ale také reagovat na měnící se podmínky v prostředí ekonomiky, aby pravidla, které zde vnáší neomezovala subjekty a umožňovala růst a vývoj ekonomiky.

Z mikroekonomického a makroekonomického hlediska jsou nejnáchylnějšími k úpadku malé a střední podniky, které jsou nejvíce citlivé na změny podmínek v ekonomice a mají vyšší rizika z důvodu nepravidelného cash flow. Spotřebitelé a velké podniky mají mnohem zásadnější úlohu v ekonomice celého státu, proto jim je nabídnuta i mírnější možnost řešení úpadku. Z tohoto důvodu také vznikla samostatná a velmi obsáhlá právní norma týkající se bank a ostatních finančních institucí. Ty se mohou do úpadku dostat z důvodu špatného úvěrování, nadměrného vybírání vkladů či příliš optimistickým odhadem makroekonomického vývoje. A vzhledem k faktu, že každý stát v moderní společnosti by měl mít za cíl ekonomickou stabilitu, měl by také správně nastavit kontrolní a regulační mechanismy.

Hospodářské výsledky malých a středních podniků většinou nemají dlouhou historii a nejsou zveřejňovány vůbec nebo jen v nedostačujícím rozsahu. Dovodit si z nich možnost úpadku je samozřejmě možné, jedná se však o velmi spekulativní a neobjektivní pohled na věc. Pro úplné, správné a objektivní posouzení ekonomického zdraví podniku je potřeba znát údaje z rozvahy, výkazu zisku a ztrát, výkazu o cash flow a případně i různá statistická šetření. K nim je třeba přihlídnout na údaje z makroekonomiky, údaje o zdanění zisku a také hodnotit majetek z tržního pohledu.

Insolvenční správce tak zde musí být velmi schopný, znalý práva a ekonomie, ale být také dobrým manažerem. Alespoň stručná znalost těchto oblastí úpadku je ale důležitá i pro věřitele či dlužníky, jenž mají co dočinění se svým či úpadkem svého obchodního partnera, proto, aby mohli správně jednat a využít možností, které jim právní úprava úpadku nabízí.

Úpadkové právo a jeho právní norma je zejména v dobách ekonomické recese velmi aktuálním tématem. Pozornost, která je jí určena, je ku prospěchu nejen zákonodárcům, ale zejména subjektům činným v insolvenčním řízení – soudcům, podnikatelům či fyzickým osobám. Úpadková praxe se tak mnohem lépe odráží ve

své právní normě a jednotlivé spory pak mohou být vyřízeny rychleji, efektivněji a transparentněji. Úpadek pak není vnímán jako právní stav likvidace podniku, ale také jako možnost se ozdravit a začít nanovo – jak pro podniky, tak dlužníky – spotřebitele. Zejména fyzické osoby využívají velmi často možnost oddlužení, což je sanační forma řešení úpadku v dnešní době využívaná velmi hojně.

Novely insolvenčního zákona se v posledních letech týkaly zejména problematiky započtení pohledávek, šikanózních návrhů a úprav, jejichž nutnost přinesla ekonomická krize. Je tedy u nich vidět další snaha o zkvalitnění systému řešení úpadku tak, aby jeho dopad na ekonomiku a společnost nebyl příliš velký – tedy hlavně důraz na sanační řešení.

Cílem mé práce bylo – z hlediska forem řešení úpadku – zhodnotit novelizaci insolvenčního zákona, popsat důvody k zavedení novelizace a srovnat novou právní úpravu s předešlou. Důvody jsou detailně rozepsány ve druhé kapitole, hlavními bylo upravit postavení subjektů v insolvenčním řízení a zavedení ozdravných prvků do insolvence, což se úpravě také povedlo – zejména co se týče řešení úpadku fyzických osob. Hodnocení novely, rozdělené na jednotlivé formy řešení úpadku, je provedeno ve čtvrté kapitole. Jako pozitivní zde shledávám zavedení sanačních prvků a postavení konkursu do pozice „univerzálního řešení“. U konkursu vidím možnost dalšího zlepšení v oblasti zpracování hodnocení ekonomické situace dlužníka. Reorganizace je přístupná opravdu pouze velkým podnikům, což lehce nedostává plánům státu a sanační prvek pro malé a střední podniky, které nesplňují kvóty reorganizace pak chybí, nicméně to nevidím jako nedostatek. Velmi kladně – se i vzhledem k využití v praxi – pak hodnotím možnost oddlužení pro dlužníky – nepodnikatele, kteří se mohou touto formou opravdu postavit zpátky na nohy.

Celá bakalářská práce se opírá o výsledky z praxe, proto je na závěr nezbytné uvést také počty insolvenčních návrhů za jednotlivé roky platnosti InsZ a také počty povolených konkursů, reorganizací a oddlužení.

V první řadě tedy počty insolvenčních návrhů a také statistika jednotlivých vyjádření k těmto návrhům (Příloha č. 1). V těchto číslech je vidět velký nárůst insolvenčních návrhů mezi lety 2008 a 2009, kdy v roce 2009 rozhodl soud o úpadku jen ve 41,5 % případů insolvenčního návrhu (konkrétně 3950krát). To lze přisuzovat šikanózním návrhům, kterými se snaží podniky poškodit druhé většinou v rámci konkurenčního boje. V dalších třech čtvrtletích roku 2010 však můžeme vidět

ustálení nárůstu podaných návrhů a také častější rozhodnutí o úpadku soudem – ve 49,4 % případů. Další opatření proti šikanózním návrhům by měla počty návrhu snížit (pokud nebudou jiné vlivy působící na jejich růst) a zvýšit procento prohlášení úpadku. Mnohem častěji také nyní soudy zastavují probíhající řízení, či odmítají předložené insolvenční návrhy. Grafické srovnání těchto počtů je uvedeno v příslušné příloze.

Druhou statistickým šetřením je srovnání povolených konkursů, reorganizací a oddlužení (Příloha č. 2). Za sledovanou dobu – 2008 až 3. čtvrtletí 2010 – můžeme u reorganizace sledovat její rostoucí tendenci, která pokud bude dále pokračovat je velmi pozitivním jevem. Počet konkursů se v roce 2009 se zvýšil 2,3krát, což se dá přisuzovat zejména probíhající hospodářské krizi a jejímu dopadu na podnikatelské subjekty. Největší pohyb pak byl v kategorii oddlužení, které bylo jen za první tři čtvrtletí roku 2010 povoleno 3900 úpadcům, což je jen za tento nekompletní rok nárůst o 50 %. Není to však nic proti faktu, že mezi lety 2008 a 2009 se tento počet zvýšil přibližně třikrát, což je příjemné z hlediska spotřebitelů, nic to však nemění na špatném trendu zadlužování českých domácností.

Formy řešení úpadku byly novelou opravdu nutně doplněny o sanační formy řešení a o nové možnosti pro podnikatele či nepodnikatele, kteří se třeba i ne vlastní vinou dostanou do finančně tíživé situace. Úpadek by neměl mít proto tak velký dopad na ekonomiku státu, nicméně pravidla by se měly měnit s tím, jak se vyvíjí i hra, proto je třeba dál sledovat insolvenční případy, vývoj ekonomiky a další vlivy působící na subjekty na ekonomickém poli a těmto podmínkám i přizpůsobovat právní normu.

Seznam použité literatury

Knihy

- [1] KUČERA, F. *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : s judikaturou a souvisejícími předpisy*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009. 306 s. ISBN 978-80-7400-163-5 (váz.)
- [2] KOTOUČOVÁ, J. a kolektiv *Zákon o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) : komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010. 1100 s. ISBN 978-80-7400-320-2 (váz.)
- [3] LANDA, M. *Ekonomika insolvenčního řízení*. 1. vydání. Ostrava : Key Publishing, 2009. 426 s. ISBN 978-80-7418-031-6 (brož.)
- [4] MARŠÍKOVÁ, J. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele : Příručka zejména pro neprávnický*. 1. vydání. Praha: Linde, 2009. 394 s. ISBN 978-80-7201-780-5 (brož.)
- [5] SCHELLEOVÁ, I. *Základy insolvenčního práva*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2008. 322 s. ISBN 978-80-87071-88-5 (brož.)
- [6] KOZÁK, J., BUDÍN, P., PACHL, L. *Insolvenční právo, aneb, Osobní bankroty začínají*. 1. vydání. Brno: Rašínova vysoká škola, 2008. 298 s. ISBN 978-80-87001-10-3
- [15] KAVAN, P. K pojmu úpadku v novém insolvenčním zákoně. *Schelle, K.: Sbíрка prací na téma nové insolvenční právo (editor Karel Schelle)*. 1. vydání. Ostrava: Key Publishing, 2006. 124 s. ISBN 978-80-87071-04-2 (brož.)

Tištěná periodika (noviny, časopisy)

- [7] KOZÁK, J. Průvodce dlužníka insolvenčním řízením. *Právní fórum (Wolters Kluwer ČR, a.s.)*, 2008, č. 1, s. 18. ISSN 1214-7966
- [8] HOLEŠÍNSKÝ, P., POLITZER, T., STRNAD M. Nové insolvenční právo v České republice (II. část). *Právní rádce: Praktická příručka*, 2007, č. 12, s. I-XIII. ISSN 1210-4817
- [9] POHL, T. Základní principy nové právní úpravy řešení úpadku v České republice. *Bulletin advokacie*, 2007, č. 11, s. 19-37. ISSN 1210-6348

- [10] JUŘINA, L. Některá rizika insolvenčního zákona. *PRÁVO - časopis pro právní teorii a praxi*, 2010, č. 4, s. 6. ISSN 1802-9116
- [11] PACHL, L. Průvodce věřitele insolvenčním řízením. *Právní fórum (Wolters Kluwer ČR, a.s.)*, 2008, č. 1, s. 2. ISSN 1214-7966
- [12] TARANDA, P. Protikrizová novela insolvenčního zákona. *Daně a právo v praxi (Wolters Kluwer ČR, a.s.)*, 2009, č. 8, s. 58. ISSN 1211-7293
- [13] KOUKAL, J. Pospíšil chce ukončit šikanózní zneužívání insolvenčního zákona. *Právo*, 26. 11. 2010, s. 3.
- [14] HOLEŠÍNSKÝ, P., STRNAD, M., Nové způsoby řešení úpadku dle insolvenčního zákona. *Právní rozhledy*, 2008, č. 1, s. 7. ISSN 1210-6410

Elektronické zdroje

- [16] Internetové stránky Ministerstva spravedlnosti ČR dostupné z <http://insolvencni-zakon.justice.cz/>

Seznam zkratk

InsZ	zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
ZoIS	zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů
ZoKV	zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 9. května 2011

.....
Jiří Rabíec

Adresa trvalého pobytu studenta:

Na Mokřínách 872/6, 74714 Ludgeřovice

Seznam příloh

Příloha číslo 1 :   Statistika insolvenčních návrhů a soudních výroků k nim od roku 2008
do 3. čtvrtletí roku 2010

Příloha číslo 2 :   Statistika počtu povolených konkursů, reorganizací a oddlužení od roku
2008 do 3. čtvrtletí roku 2010